

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ СВИНОКОМПЛЕКС МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В СИСТЕМІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АПК

*В. С. Шибанін, доктор технічних наук, професор, чл.-кор. НААН
України, ректор*

О. Є. Новіков, доктор економічних наук, доцент

В. С. Топіха, доктор сільськогосподарських наук, професор

*В. Я. Лихач, кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет, Україна*

У статті представлено структуру навчально-науково-виробничого свинокомплексу Миколаївського національного аграрного університету і обґрунтовано доцільність його організації та будівництва для реалізації концепції «аграрна освіта-аграрна наука-аграрне виробництво» в рамках системи інноваційного розвитку АПК. Представлено шляхи вирішення даного питання в рамках одного вищого навчального закладу – Миколаївського національного аграрного університету.

Ключові слова: свинокомплекс, аграрна освіта, наука, проект, технологія.

Постановка проблеми. Процеси модернізації освітньої діяльності в контексті формування єдиного європейського освітнього і наукового простору висувають до вищої аграрної освіти України нові вимоги та завдання, виконання яких повинне забезпечити ґрунтовність теоретичної підготовки, професійну орієнтованість практичних умінь та навичок студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сільське господарство розвивається у контакті з іншими галузями, які поставляють засоби виробництва та споживають продукцію сільського господарства як сировину, а також надають транспортні, торговельні та інші послуги [2, 3].

Сучасний стан економіки країни потребує створення нової системи інноваційного розвитку агропромислового сектору «аграрна освіта-аграрна наука-аграрне виробництво» і поглиблення співпраці центральних та місцевих органів виконавчої влади у вирішенні питань функціонування і розвитку аграрної освіти та науки. На сьогодні існує проблема підготовки висококваліфікованих робітничих кадрів, фахівців з вищою освітою та впровадження вітчизняних наукових розробок в агропромисловому комплексі. Функціонування аграрної освіти та науки не повною мірою відповідає соціально-економічним потребам суспільства, рівню розвитку виробництва та продовольчої безпеки держави [6].

Вирішення проблеми забезпечення життєздатності сільського господарства, його конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринку, гарантування продовольчої безпеки країни, збереження демографічного потенціалу і трудових ресурсів аграрного сектора, збереження селянства як носія української ідентичності, культури і духовності потребує насамперед формування ефективної системи забезпечення галузі кадрами, що, в свою чергу, зумовлює реформування, оновлення та удосконалення системи вищої аграрної освіти України [3, 4].

Одним з шляхів вирішення цієї проблеми, в умовах одного вищого навчального закладу, є створення «Навчально-науково-виробничого свиногокомплексу аграрного університету» розташованого на території Комсомольської сільської ради Миколаївської області.

Мета статті – представити структуру свиногокомплексу і обґрунтовану доцільність його організації та будівництва для реалізації концепції «аграрна освіта-аграрна наука-аграрне виробництво».

Виклад основного матеріалу досліджень. Сучасне свинарство – це високорозвинена галузь тваринництва з величезним виробничим потенціалом. На підставі наукових досягнень у багатьох країнах світу було вдосконалено існуючі та створено нові високопродуктивні породи свиней, розроблені ефективні технології виробництва свинини на великих промислових комплексах і в дрібних фермерських господарствах. Зважаючи на згадані вище чинники стабілізації та розвитку галузі, можна визначити актуальні напрями підвищення економічної ефективності підприємництва у свинарстві: вдосконалення системи утримання тварин, раціоналізація системи годівлі, формування якісної племінної бази свинарства [2, 4]. Вирішення поставлених завдань передбачає технологічну перебудову виробництва з урахуванням стратегічних напрямків розвитку та індивідуальних особливостей суб'єктів господарювання.

Колектив університету досить успішно зміг зберегти здобутки минулих часів та вносити інновації до сучасних умов господарювання. Вистоявши в кризові часи, виробничий комплекс зі свинарства Миколаївського НАУ потребує модернізації та удосконалення. Керівництвом та колективом університету прийнято рішення щодо побудови нового «Навчально-науково-виробничого свиногокомплексу аграрного університету» в умовах «чистого поля».

Протягом останніх десяти років в університеті склалася наукова школа вчених-тваринників, зокрема в галузі свинарства під керівництвом професора В. С. Топіхи. Вчені університету є співавторами створених нових селекційних досягнень, тобто університет має штат співробітників, які здатні забезпечити науковий супровід «Навчально-науково-виробничого свиногокомплексу аграрного університету» [5, 6].

Мета проекту – створення центру зі свинарства на базі використання найновітніших вітчизняних та світових досягнень у технології ведення галузі свинарства, здатного забезпечити реалізацію трьох складових:

- **навчальної** (закріплення теоретичних знань студентів, набуття практичних навичок виконання різних технологічних процесів та операцій, підвищення кваліфікації фахівців-технологів виробництва продукції тваринництва, надання дорадчих послуг);

- **наукової** (база для проведення наукових досліджень за спеціальностями розведення та селекція тварин, технологія виробництва продукції тваринництва, генетика, апробація новітніх технологій та розробка рекомендацій виробництву);

- **виробничої** (забезпечення населення Миколаївської області та інших регіонів високоякісною та екологічно чистою свининою власного виробництва; виробництво якісних племінних ресурсів для господарств регіону та країни).

Розроблений проект пропонує створення підприємства і впровадження технології виробництва племінного молодняка та товарної свинини, рис. 1. (с. Комсомольське, Миколаївський р-н, Миколаївська обл.).

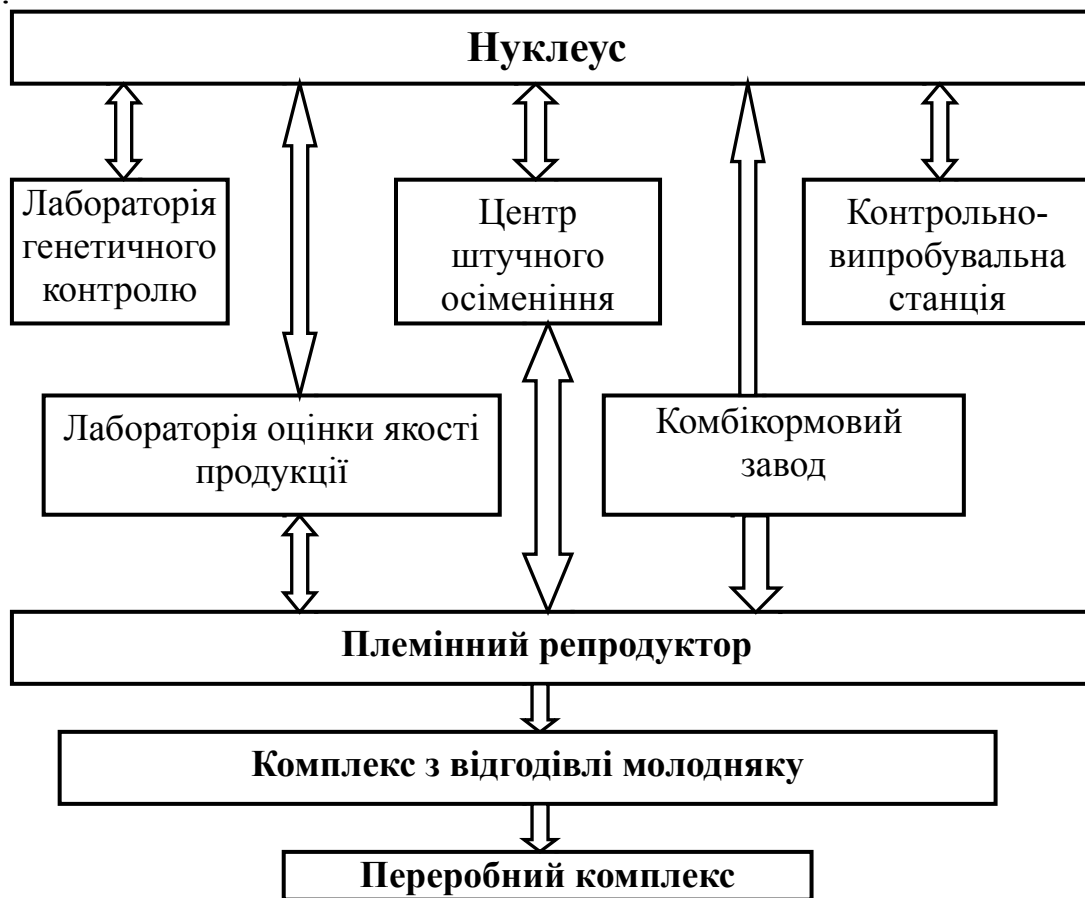


Рис. 1. Структура «Навчально-науково-виробничого свиногомплексу аграрного університету»

Відстань до обласного центру – м. Миколаїв та економічно важливих пунктів незначна – 17 км, що позитивно впливає на економічну діяльність підприємства. Відстань до автомагістралі республіканського значення «Миколаїв-Одеса», яка з'єднує господарство з адміністративними та промисловими центрами області, 1 км. Однією з переваг розташування комплексу є віддаленість від інших тваринницьких підприємств, що зменшує ризики виникнення інфекційних захворювань.

Повна виробнича програма передбачає отримання й реалізацію племінного молодняка у кількості 2000 голів на рік та відгодівлю товарного молодняка свиней у кількості 8000 голів на рік, до моменту досягнення тваринами живої маси 120 кг і реалізацію продукції – свинини в живій та забійній масі. В перспективі передбачається переробка частини виробленої продукції на власному переробному підприємстві. Утилізація гнойових стоків передбачається на біогазовій установці, і, як результат, отримання біогазу та електроенергії для потреб підприємства.

Представлений проект планується реалізувати на основі використання сучасних спеціалізованих порід та типів свиней м'ясного напрямку продуктивності на фоні збалансованої годівлі комбікормами власного виробництва. Повна механізація та автоматизація виробничих процесів дасть змогу мінімізувати вплив людського фактору на результат виробництва й оптимізувати структуру собівартості продукції.

Враховуючи потенційні можливості: використання високопродуктивного генофонду свиней; створення міцної кормової бази за рахунок забезпеченості фуражним зерном власного виробництва; наявність регіонального аграрного наукового центру; достатня кількість фахівців високої кваліфікації; традиційно високий попит населення на продукцію свинарства, свинокомплекс зможе ефективно функціонувати за інтенсивними технологіями, що забезпечить рентабельність виробництва.

Реалізація проекту «Навчально-науково-виробничого свинокомплексу аграрного університету» передбачає наявність таких будівель:

1. Ветеринарно-санітарний пропускник, вагова та адміністративне приміщення.
2. Корпуса для утримання свиноматок (холостих, умовнопоросних, поросних), приміщення для кнурів-плідників та елеватор.
3. Корпуса для утримання лактуючих свиноматок та підсисних поросят (від народження до 30-денного віку).
4. Корпуса для утримання поросят на дорощуванні.
5. Корпуса для утримання молодняка свиней на вирощуванні та відгодівлі.
6. Приміщення кормоцеху для виробництва комбікормів та зберігання запасу зернових кормів.
7. Біогазова установка з лагунами для зберігання гнойових стоків.

Наявність представлених виробничих потужностей надасть можливість проводити наукові дослідження студентами, аспірантами і докторантами різних напрямів підготовки та спеціальностей університету, а також інших профільних навчальних закладів.

Основними елементами інтенсивної технології виробництва свинини є: використання породно-лінійних та міжпородних гібридів на основі порід ландрас, дюрок, п'єтрен та великої білої, що дає змогу одержати ефект гетерозису і без додаткових виробничих затрат підвищити продуктивність; раннє відлучення поросят, що сприяє підвищенню інтенсивності використання маточного поголів'я та приміщень; одержання від матки за рік до 2,2 опоросу та до 25 поросят, завдяки ранньому відлученню поросят у 28-денному віці, через що свиноматки мають здебільшого нормальну (для парування) вгодованість і вже в перші дні після відлучення поросят приходять в охоту і запліднюються; концентратний тип годівлі сухими комбікормами збалансованими за всіма елементами живлення згідно з науково-обґрунтованими нормами різних статево-вікових груп та фізіологічного стану скорочує періоди дорощування та відгодівлі, дає можливість механізувати виготовлення кормів та їх роздачу, що в кінцевому результаті підвищує продуктивність праці і знижує собівартість свинини; використання сухого типу годівлі свиней на основі комбікормів забезпечує виробництво повноцінної і нешкідливої свинини у відповідності з директивами Європейського Союзу щодо впровадження в Україні фітосанітарних норм, міжнародних та європейських стандартів у виробництві тваринницької продукції, які не передбачають застосування ветеринарних препаратів, що містять активно діючі речовини, заборонені для використання розпорядженням Головного держінспектора ветеринарної медицини України [1- 3].

Для реалізації проекту визначено такі джерела формування:

- що стосується приміщень, обладнання для утримання свиней всіх статево-вікових груп прототипом виступають провідні світові та вітчизняні фірми;
- зернова група кормів формується за рахунок власного виробництва;
- білково-вітаміно-мінеральний комплекс вітчизняного та зарубіжного виробництва;
- комплектація тваринами – з провідних вітчизняних господарств.

Загальна земельна площа, відповідно до Державного акту на право постійного користування земельної ділянки (серія ЯЯ №080067), складає 97,78 га, у т.ч. 66,37 га заплановано відвести під розміщення «Навчально-науково-виробничого свиногомплексу аграрного університету».

Реалізація даного проекту передбачає залучення коштів загальним обсягом 68829,02 тис. грн¹ [5].

Основними конкурентами є господарства населення та невеликі підприємства різних форм власності, що не вирізняються великою часткою на ринку м'яса.

Цінова політика буде ґрунтуватися на аналізі ринкової кон'юнктури та орієнтуватися на високий обсяг продажу. За даними Держкомстату України, упродовж останніх 5 років закупівельні ціни на свинину в живій масі коливалися в межах 17,5...30,0 грн за 1 кг. Враховуючи дану динаміку цін та обсягу реалізації терміни окупності капіталовкладень може коливатися від 7 до 3,8 років.

Враховуючи більш складну та затратну сторону реалізації впровадження проекту, маємо за необхідне залучення інвестиційних ресурсів.

Висновки. З урахуванням потреби у висококваліфікованих кадрах з питань спеціальної зоотехнії, технології виробництва та переробки продукції тваринництва у південному регіоні України, а також відсутності подібних навчально-науково-виробничих свинокомплексів, своєчасним є організація комплексу на базі Миколаївського НАУ за представленим проектом, що дасть можливість покращити ефективність підготовки фахівця-аграрія в рамках системи інноваційного розвитку АПК.

Список використаних джерел:

1. Законодавство України [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>
2. М'ясні генотипи свиней південного регіону України / [В. С. Топіха, Р. О. Трибрат, С. І. Луговий та ін.]. — Миколаїв : МДАУ, 2008. — 350 с.
3. Створення конкурентоспроможного підприємства з виробництва свинини на базі навчально-науково-практичного центру миколаївського аграрного університету / О. Є. Новіков, В. Я. Лихач, П. О. Шибанін, Ф. А. Бородаєнко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. — Миколаїв : МНАУ, 2014. — Вип. 2(78). — С. 3—15.
4. Рибалко В. П. Сучасний стан та напрями розвитку вітчизняного свинарства / В. П. Рибалко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. — Миколаїв : Миколаївський ДАУ, 2010. — Т. 2, Вип. 1 (52). — С. 21—25.
5. Сайт Миколаївського НАУ [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.mnau.edu.ua>
6. Шибанін В. С. Підготовка фахівця-аграрія в рамках системи інноваційного розвитку АПК / В. С. Шибанін, В. Я. Лихач // Вісник аграрної науки Причорномор'я. — Миколаїв : МДАУ, 2012. — Вип. 1(65). — С. 3—11.

¹ Розробка проекту здійснювалася на основі даних про ринкові ціни станом на 01.05.2014 р.

В. С. Шибанин, А. Е. Новиков, В. С. Топиха, В. Я. Лихач. Учебно-научно-производственный свинокомплекс Николаевского национального аграрного университета в системе инновационного развития АПК.

В статье представлена структура учебно-научно-производственного свинокомплекса Николаевского национального аграрного университета и обоснована целесообразность его организации и строительства для реализации концепции «аграрное образование – аграрная наука – аграрное производство» в рамках системы инновационного развития АПК. Представлены пути решения данного вопроса в рамках одного высшего учебного заведения – Николаевского национального аграрного университета.

Ключевые слова: свинокомплекс, аграрное образование, наука, проект, технология.

V. Shebanin, A. Novikov, V. Topiha, V. Lihach. Educational scientific production pig complex of Mykolayiv National Agrarian University in the system of innovative development of agrarian and industrial complex.

The article presents the structure of educational-scientific-production pig complex of Mykolayiv National Agrarian University and the expediency of its organization and construction for implementing the concept of “agrarian education and agrarian scientific production” within the framework of the innovative development of the agrarian sector. The article presents solutions to this issue in the framework of one Higher Education institution – Mykolayiv National Agrarian University.

Key words: pig farm, agrarian education, science, project, technology.